

Αντρέ Μπρετόν

ΠΟΙΗΜΑΤΑ - ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

ΤΑ ΓΡΑΠΤΑ ΦΕΥΓΟΥΝ

σε μετάφραση Α. Εμπειρικού.

Το ατλάζι των φύλλων που γυρίζει κανείς στα βιβλία
Σχηματίζει μια γυναίκα τόσο ωραία
που όταν δεν διαβάζει κανείς την ατενίζει με λύπη
χωρίς να τολμά να της μιλήσει χωρίς να τολμά
να της πει πως είναι τόσο ωραία
που αυτό που πρόκειται να μάθουμε δεν έχει τιμή
Αυτή η γυναίκα περνά ανεπαισθήτως
μέσα σε θρόισμα λουλουδιών
καμιά φορά στρέφεται μέσα στις τυπωμένες εποχές
και ζητά την ώρα ή καμώνεται πως
κοιτάζει τα κοσμήματα κατάματα
όπως δεν κάνουν τ' αληθινά πλάσματα
Και ο κόσμος πεθαίνει ένα ρήγμα
δημιουργείται στα δακτυλίδια του αέρος
ένα σχίσμα στην θέση της καρδιάς
Οι πρωινές εφημερίδες φέρνουν αιδοούς
των οποίων η φωνή έχει το χρώμα της άμμου
πάνω σε ακτές απαλές και κινδυνώδεις
και καμιά φορά οι βραδινές

αφήνουν να περάσουν κάτι πολύ νέα κοριτσάκια
που οδηγούν θηρία αλυσσοδεμένα
Μα το πιο ωραίο είναι στα ενδιάμεσα διαστήματα
Ορισμένων γραμμάτων
όπου χέρια πιο λευκά από το κέρασ των αστεριών το μεσημέρι
αφανίζουν μια φωλιά λευκών χελιδονιών
για να βρέχει πάντοτε

Τόσο χαμηλά τόσο χαμηλά που τα φτερά
δεν μπορούνε πια να σμίξουν
Χέρια απ' όπου ανεβαίνει κανείς
σε μπράτσα τόσο ελαφρά που η άχνα των λιβαδιών
στα χαριτωμένα της κυματιστά περιπλέγματα
πάνω από τις λίμνες είναι ο ατελής τους καθρέφτης,
μπράτσα που δεν εναρθρώνονται με τίποτε άλλο
παρά με τον εξαιρετικό κίνδυνο ενός σώματος
καμωμένου για τον έρωτα
του οποίου η κοιλιά καλεί τους στεναγμούς
που ξέφυγαν από θάμνους γιομάτους πέπλους
και που δεν έχει τίποτε το εγκόσμιο
εκτός από την αχανή παγωμένη αλήθεια των ελκήθρων
των βλεμμάτων επί της κατάλευκης εκτάσεως
αυτού που δεν θα ξαναδώ πια
εξαιτίας ενός θαυμαστού ματόδεσμου
που φορά στο παιχνίδι της τυφλόμυγας των τραυμάτων

ΕΓΩ ΕΙΜΑΙ ΑΝΟΙΞΕΤΕ

Τα τετράγωνα του αέρος σπάζουν με τη σειρά τους
Από καιρό πια δεν υπάρχουν καθρέφτες
Και οι γυναίκες καμώνονται μέρα και νύχτα
πως δεν είναι τόσο ωραίες
Όταν πλησιάζουν τα πουλιά
που πρόκειται να καθίσουν στον ώμο τους
Γέρνουν πίσω το κεφάλι απαλά χωρίς να κλείσουν τα μάτια
Το παρκέτο και τα έπιπλα στάζουν αίμα
Μια αράχνη στέκει στο κυανό της δίχτυ
επάνω σ' ένα άδειο πτώμα
Παιδιά κρατώντας ένα φανάρι προχωρούν μέσα στα άλση
Ζητούν από τα φύλλα τον ίσκιο των λιμνών
Μα οι σιωπηλές λίμνες ασκούν μεγάλη έλξη
Τώρα πια δεν φαίνεται στην επιφάνεια
παρά ένα μικρό φανάρι που χαμηλώνει
Στις τρεις πόρτες του σπιτιού είναι καρφωμένες
τρεις άσπρες κουκουβάγιες
Την ανάμνηση των ερώτων της ώρας
Η άκρη των φτερών τους είναι χρυσωμένη
σαν τις χάρτινες κορώνες που πέφτουν στροβιλιζόμενες
από τα νεκρά δένδρα
Η φωνή αυτών των μελετών βάζει γαϊδουράγκαθα στα χείλη
Κάτω από το χιόνι το αλεξικέραυνο γοητεύει τα γεράκια.

μτφρ. Ανδρέας Εμπειρικός

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΝΩΣΗ

Η γυναίκα μου με μαλλιά φωτιάς από ξύλα
Η γυναίκα μου με σκέψεις αστραπών της ζέστης
Με μέση κλεψύδρας
Η γυναίκα μου με μέση σβίδρας ανάμεσα στα δόντια της τίγρης
Η γυναίκα μου με στόμα κονκάρδας και ανθοδέσμης άστρων
μικρότερου μεγέθους
Με δόντια αποτυπώματα άσπρου ποντικιού πάνω στην άσπρη γη
Με γλώσσα κεχριμπαριού και γυαλιού τριμμένου
Με γλώσσα μαχαιρωμένου αντίδωρου
Με γλώσσα κούκλας που ανοιγοκλείνει τα μάτια της
Με γλώσσα πέτρας απίστευτης
Η γυναίκα μου με ματόκλαδα όρθιες γραμμούλες παιδικής γραφής
Με φρύδια περίγυρου φωλιάς χελιδονιού
Η γυναίκα μου με κροτάφους σχιστόλιθου στέγης θερμοκηπίου
Κι άχνας στα παράθυρα
Η γυναίκα μου με ώμους σαμπάνιας
Και κρήνης με κεφάλια δελφινιών κάτω από τον πάγο
Η γυναίκα μου με καρπούς χεριών από σπέρτα
Η γυναίκα μου με δάχτυλα τύχης και καρδιάς άσσου κούπα
Με δάχτυλα θερισμένου σταχυού
Η γυναίκα μου με μασχάλες τριχώματος
του κουναβιού και καρπών οξιάς
Της νύχτας του Αϊ-Γιαννιού
Της αγριομυρτιάς και φωλιάς σκαλαριών
Με μπράτσα του αφρού της θάλασσας και του υδροφράγματος

Και μείγματος σταριού και μύλου
Η γυναίκα μου με γάμπες βεγγαλικού
Με κινήσεις ωρολογιακές κι απελπισίας
Η γυναίκα μου με γάμπες από μεδούλι της ακτέας
Η γυναίκα μου με πόδια αρχικά ονομάτων
Με πόδια εσμού κλειδιών με πόδια καλφάδων που πίνουν
Η γυναίκα μου με λαιμό μαργαριταριού αλεσμένου κριθαριού
Η γυναίκα μου με λαιμό χρυσής κοιλάδας
Και συναντήσεων μέσα στην ίδια την κοίτη του χειμάρρου
Με στήθια της νύχτας
Η γυναίκα μου με στήθια θαλασσινής φωλιάς του τυφλοπόντικα
Η γυναίκα μου με στήθια χοάνης για ρουμπίνια
Με στήθια φάσματος του ρόδου κάτω απ' τη δροσιά
Η γυναίκα μου με κοιλιά βεντάλιας των ημερών όταν ξεδιπλώνεται
Με κοιλιά γιγάντιο νύχι γαμψό
Η γυναίκα μου με ράχη πουλιού που φεύγει κατακόρυφα
Με πλάτη υδράργυρου
Με πλάτη φωτός
Με σβέρκο πέτρας στρογγυλεμένης και κιμωλίας βρεμένης
Και πεσίματος του ποτηριού που μόλις ήπιαμε
Η γυναίκα μου με γοφούς μικρού πλοίου
Η γυναίκα μου με γοφούς πολυελαίου και με φτερά σαΐτας
Και με μίσχους φτερών άσπρου παγονιού
Και ζυγαριάς ανευαίσθητης
Η γυναίκα μου με γλουτούς από αμμόπετρα και αμίαντο
Η γυναίκα μου με γλουτούς ράχης του κύκνου
Η γυναίκα μου με γλουτούς της άνοιξης
Με αιδοίο γλαδιόλας
Η γυναίκα μου με αιδοίο φλέβας χρυσού κι ορνιθορύγχου
Η γυναίκα μου με αιδοίο φύκια και καραμέλες του παλιού καιρού
Η γυναίκα μου με αιδοίο καθρέφτη

Η γυναίκα μου με τα μάτια της γεμάτα δάκρυα
Με μάτια μενεξεδιάς πανοπλίας και μαγνητισμένης βελόνας
Η γυναίκα μου με μάτια σαβάνας
Η γυναίκα μου με μάτια νερού για να πίνεις στη φυλακή
Η γυναίκα μου με μάτια του ξύλου πάντα κάτω από τον πέλεκυ
Με μάτια στο ύψος του νερού στο ύψος του αέρα της γης και της
φωτιάς.

μτφρ. Νάνος Βαλαωρίτης

Από το Arkana 17:

Η επανάσταση μόνη δημιουργός του φωτός. Κι αυτό το φως μπορεί να αναγνωρίσει μόνο τρεις δρόμους: την ποίηση, την ελευθερία, και τον έρωτα, και πρέπει να εμπνέουν τον ίδιο ζήλο και να συγκλίνουν, ώστε να συγκροτήσουν το ίδιο περίγραμμα της αιώνιας νεότητας, στο πιο μυστικό κι αφώτιστο σημείο της καρδιάς του ανθρώπου. [...]

Ναι, αυτό είναι το εγχείρημά μας. Το Όνειρο και η Επανάσταση είναι φτιαγμένα για να συμμαχήσουν, όχι για να αποκλείσουν το ένα το άλλο. Να ονειρεύεσαι την Επανάσταση δεν σημαίνει 'ότι την αποποιείσαι, αλλά ότι την κάνεις διπλά και δίχως νοητικές επιφυλάξεις".

Από την διακήρυξη με τίτλο "Appel a la lutte" (Κάλεσμα σε Αγώνα),

"Πάνω απ' όλα ήμασταν απασχολημένοι με μίαν εκστρατεία συστηματικής άρνησης, απελπισμένοι απ' τις συνθήκες κάτω από τις οποίες σε μια τέτοια ηλικία έπρεπε να ζήσουμε. Η άρνησή μας ωστόσο δεν σταμάτησε εκεί. Ήταν αχόρταγη και δεν γνώριζε περιορισμούς.

Εκτός από την απίστευτη ηλιθιότητα των επιχειρημάτων που προσπαθούσαν να νομιμοποιήσουν τη συμμετοχή μας σε μίαν υπόθεση όπως ο πόλεμος, που η εξέλιξή του μας άφηνε αδιάφορους, η άρνηση αυτή κατευθυνόταν - και έχοντας ανατραφεί σε ένα τέτοιο σχολείο, δεν είμαστε τώρα ικανοί να αλλάξουμε ώστε να μην κατευθύνεται πια - εναντίον όλων των διανοητικών, ηθικών και κοινωνικών υποχρεώσεων που συνεχώς και απ' όλες τις μεριές συσσωρεύονται στον άνθρωπο και τον συντρίβουν. Από τη διανοητική άποψη ήταν ο χυδαίος ορθολογισμός και η 'τετράγωνη' λογική που πριν απ' όλα προκαλούσαν τον τρόμο και την καταστροφική ορμή μας.

Από την ηθική άποψη ήταν όλα τα καθήκοντα: Θρησκευτικά, πολιτικά και οικογενειακά.

Από την κοινωνική άποψη ήταν η εργασία. Όπως είπε ο Ρεμπώ, 'Ποτέ δεν θα δουλέψω, ω χείμαρροι φλόγας!' και επίσης, 'Το χέρι που γράφει αξίζει όσο το χέρι που οργώνει! Τι αιώνας χεριών! Ποτέ δεν θα σηκώσω το χέρι μου!'"

Πάντα για πρώτη φορά

[.....]

Κάνεις να φαίνεται σα να μην ξέρεις
πως σε παρακολουθώ,
Με τρόπο θαυμαστό
δεν είμαι πλέον σίγουρος
ότι το ξέρεις,
Η απραξία σου μου φέρνει δάκρυα στα μάτια
Ένα σμήνος ερμηνείες περιβάλλει
την κάθε σου χειρονομία,
Είναι ετούτο ένα κυνήγι του μελιού
Είναι καρέκλες κουνιστές του καταστρώματος
Είναι κλαδιά που κινδυνεύεις
να σε γδάρουν μες στο δάσος
Είναι σε μια βιτρίνα της οδού Νοτρ-Νταμ Δυο
σταυρωμένες γάμπες όμορφες πιασμένες με
ψηλές κάλτσες
Που ξεχειλώνουν στην καρδιά
ενός μεγάλου άσπρου τριφυλλιού
Είναι μια μεταξένια σκάλα
που ξεδιπλώνεται πάνω από τον κισσό Είναι,
Τι άλλο από την κλίση μου
πάνω από τον γκρεμό,
και από την δική σου απουσία,
Βρήκα το μυστικό κλειδί
Του να σε αγαπώ,
Πάντα για πρώτη φορά